

Ekstern faglig evaluering af
U-TURN – kvadriennale for samtidskunst

December 2008

Indholdsfortegnelse

INTRODUKTION	3
PROJEKTET	3
PROJEKTETS MÅL	4
BAGGRUND FOR DEN EKSTERNE FAGLIGE EVALUERING	5
DEN SAMLEDE EVALUERINGSINDSAT	5
FREMANGSMÅDE FOR DEN FAGLIGE EVALUERING	5
FORMÅL MED DEN FAGLIGE EVALUERING	5
EVALUERINGENS IMPLICERED E PARTER	6
METODE	7
REFLEKSION OVER VALGTE METODE	7
SAMMENFATNING AF DEN EKSTERNE FAGLIGE EVALUERING	10
1. GENEREL VURDERING	10
<i>FORMEN: RELATIONEN MELLEM METAUDSTILLING OG HOVEDUDSTILLING</i>	11
<i>UDSTILLINGENS TEMAER</i>	12
<i>VÆRKER</i>	12
<i>VÆGTNINGEN DANSKE/UDENLANDSKE KUNSTNERE</i>	13
<i>UDSTILLINGSSTEDER</i>	13
2. SYNLIGHED	14
3. BETYDNING FOR DEN DANSKE KUNSTSCENE	16
4. BETYDNING FOR RELATION MELLEM DEN DANSKE OG INTERNATIONALE KUNSTSCENE	17
5. FREMTIDIGT POTENTIAL	17
ANBEFALINGER BASERET PÅ EVALUERINGEN	19
BILAG	20

Introduktion

Projektet

Kunstrådet tog i 2004 initiativ til en international festival for samtidskunst i Danmark. Der blev udarbejdet et kommissorium for festivalen, og en åben projektkonkurrence blev udskrevet og annonceret nationalt og internationalt i marts 2005 med frist for indsendelse af projekter 30. maj 2005. En international jury blev nedsat til at bedømme og prækvalificere de indkomne forslag. Juryen bestod af:

Lars Nittve, direktør for Moderna Museet, Stockholm.

René Block, direktør for Kunsthalle Fridericianum, Kassel.

Dorte Jelstrup, billedkunstner, Kunstrådets fagudvalg for billedkunst.

Åsa Sonjasdotter, billedkunstner, Kunstrådets internationale billedkunstudvalg.

Frans Jacobi, billedkunstner, medlem af Kunstrådet.

Man modtog 37 forslag, heriblandt flere fra etablerede kulturinstitutioner i Danmark. 3 forslag blev valgt ud til videre bearbejdning, og på anbefaling af juryen valgte Kunstrådet i februar 2006 at indstille det projekt, der nu havde fået navnet U-TURN kvadriennale for samtidskunst (herefter U-TURN) til at stå for festivalen. Bag U-TURN står kuratorerne Charlotte Bagger Brandt, Solvej Helweg Ovesen og Judith Schwarzbart.

Juryens begrundelse for valget af U-TURN var, at dette projekt havde optimale muligheder for at indfri kommissoriets krav og ambitioner ”ved at kombinere det længerevarende og netværksopbyggende med den store, brede, spektakulære og mere konventionelle udstillingsbegivenhed”¹. Man vurderede endvidere, at U-TURNs samarbejde med udstillingsbygningen Charlottenborg var et klart aktiv ved projektet. Dette samarbejde blev imidlertid afbrudt inden festivalens åbning. Endelig blev U-TURN vurderet som det mest gennemarbejdede projektforslag og som havende en særdeles aktuel tematik.

---

¹ Juryens indstilling af U-TURN, dateret 25. januar 2006.

Det samlede budget for festivalen er 17 mio. kr., hvoraf Kunstrådets bidrag udgør 6 mio. kr. U-TURN har haft suveræn økonomisk og kreativ selvbestemmelse. Kunststyrelsen har ved gentagne møder med holdet bag U-TURN sikret sig indsigt i projektets forløb.

U-TURN bestod af et omfattende udstillings-, aktivitets- og netværksprogram. Festivalen manifesterede sig navnlig på Carlsbergs grund i Valby, i Kunsthallen Nikolaj samt i byrummet, men lod desuden aktiviteterne forgrene sig ud i Danmark og i Europa.

Festivalprogrammet faldt i to dele. Første del var den såkaldte *metaudstilling*, der fra iværksættelsen i foråret 2007 fungerede som 'opvarmningsprogram' til festivalens anden del, *hovedudstillingen*, med mindre udstillinger, gæsteophold af udenlandske kunstnere, artist-talks, seminarer mv. Hovedudstillingen løb fra 5. september til 9. november 2008 og var en stort anlagt international udstilling og festival, der dels opsamlede tråde fra metaudstillingen, dels udfoldede et varieret, selvstændigt program under en række overordnede temaer.

Projektets mål

Kunstrådet formulerede ved projektets start dokumentet 'Kommisorium for International Festival for Nutidskunst', dateret 17. november 2004. Dokumentet indeholder en række formålsbestemmelser og succeskriterier for en dansk festival for samtidskunst. Disse formuleringer er gengivet i evalueringsoplægget, der er vedlagt som bilag.

Baggrund for den eksterne faglige evaluering

Den samlede evalueringsindsats

Denne eksterne faglige evaluering er én af tre evalueringer af U-TURN kvadriennale for samtidskunst. Den samlede evaluering af festivalen består desuden af en intern evaluering samt en ekstern administrativ evaluering.

Den interne evaluering af festivalen er foretaget af U-TURNs ledelse. Evalueringen indbefatter en analyse af U-TURN-projektets kunstneriske kvalitet, projektets udvikling af den danske kunstscene, projektet som skaber af internationale netværk og som referencepunkt i international sammenhæng, analyse af offentlighedens interesse for projektet samt analyse af diverse kvalitative data.

Den eksterne administrative evaluering er foretaget af Ole Dalsgaard, direktør i Dalsgaard Technology Strategy. Evalueringen indbefatter analyse af den organisatoriske, styringsmæssige og administrative gennemførelse af U-TURN-projektet.

Fremgangsmåde for den faglige evaluering

Den eksterne faglige evaluering er foretaget af tre personer med kunstfaglig baggrund: Frans Jacobi, billedkunstner, Lars Grambye, direktør for Kunsthallen Brandts og Lewis Biggs, direktør for Liverpool Biennalen. Evalueringskoordinator er mag. art. Line Marschner. På baggrund af et oplæg udarbejdet af evalueringskoordinatoren har de tre eksterne faglige evaluører hver udarbejdet en individuel rapport. Resultaterne fra disse tre individuelle rapporter er samlet i denne rapport. Evalueringskoordinatorens oplæg samt evaluatoreernes rapporter er vedlagt denne rapport som bilag.

Formål med den faglige evaluering

Formål med den eksterne faglige evaluering er:

at besvare, om U-TURN har opfyldt de formål og succeskriterier, der fra Kunstrådets side lå til grund for at realisere en festival for samtidskunst i Danmark,

at få en generel, fagligt kompetent vurdering af festivalens kunstfaglige styrker, svagheder og muligheder,
at opnå en konkret, fagligt baseret anbefaling af, om der er på baggrund af den nu realiserede festival synes at være grundlag for at fortsætte arbejdet med en international festival for samtidskunst i Danmark.

Evalueringens implicerede parter

Evaluators:

Frans Jacobi (herefter FJ)

Billedkunstner. Medlem af Kunstrådet 2003-2007 og dermed en af initiativtagerne til projektet om en festival for samtidskunst i Danmark. FJ har været direkte involveret i projektet indtil 2007 og lægger således ikke et udenforstående syn på festivalen, men skønnes velegnet som del af evaluatorgruppen netop på grund af sit indgående kendskab til beslutnings- og arbejdsprocessen med festivalen.

Lars Grambye (herefter LG)

Direktør for Kunsthallen Brandts i Odense siden januar 2008. LG er skønnet velegnet som faglig evaluator af festivalen ud fra sit kendskab til national og international samtidskunst på organisatorisk niveau.

Lewis Biggs (herefter LB)

Medstifter af Liverpool Biennalen; direktør herfor siden 2000. LB har et indgående kendskab til internationale kunstfestivals.

Evalueringsskordinator:

Line Suhr Marschner (herefter LSM)

Mag. art. i kunsthistorie; arbejder på freelancebasis. Engageret som skordinator af den eksterne faglige evaluering fra oktober til december 2008.

Metode

For at afdække projektets kunstfaglige niveau, styrker og svagheder udarbejdede evalueringskoordinator LSM efter ønske fra Kunstrådet et oplæg til en kvalitativ undersøgelse. Der blev i evalueringsoplægget lagt op til en spontan, bred og kun i begrænset omfang styret faglig vurdering fra hver af de tre evaluatore.

Kvalitativ analyse

Evalueringsoplægget indeholdt en introduktion til projektet, en præcisering af evalueringsopgaven samt en opsummering af de af Kunstrådet formulerede formålsbestemmelser og succeskriterier for festivalen. Herigennem er der sikret et fælles grundlæggende informationsniveau for evaluatorene FJ, LG og LB.

Oplægget indeholdt desuden 5 hovedspørgsmål med underspørgsmål til evaluatorene. Spørgsmålene har en bevidst åben karakter. De angiver en retning at tænke ud fra; de er tænkt som en vejviser for besvarelsen, snarere end som spørgsmål, der forventes direkte besvaret.

Oplægget blev af LSM forelagt og gennemgået for FJ, LG og LB på et møde 8. november 2008, hvor Anette Østerby, leder af Kunststyrelsens Center for Billedkunst, var tilstede. Inden udlevering til de tre faglige evaluatore blev oplægget forelagt Anette Østerby til kommentering og Kunstrådets formand Mads Øvlisen til orientering.

Refleksion over valgte metode

Den kvalitative undersøgelsesform synes at tilvejebringe de bedste muligheder for at opnå en nuanceret, oplevet og kunstfagligt argumenteret vurdering af festivalen af de kunstfaglige evaluatore. Mere specifikt synes den kvalitative form med tilstræbt åbent formulerede spørgsmål at udnytte evaluatorernes faglige ekspertise optimalt: ved i vidt omfang kun at lade spørgsmålene være vejledende for besvarelsen giver man råderum for evaluatorernes faglige kunnen og de deraf afledte observationer. Der skabes plads til friske observationer, der ikke hidtil har været fokus på i forbindelse med projektet.

I lyset af det store område for den faglige evaluering, af den relativt korte tid til hele evalueringprocessen og af et begrænset økonomisk honorar til de tre evaluatore synes

en kvalitativ, åben spørgeform tillige at være en god og fleksibel fremgangsmåde med potentiale til at dække bredt.

Med åbent formulerede spørgsmål har undersøgelsen principielt hilst alle observationer velkomne, der af de faglige evaluatore er skønnet relevante i evalueringen af og i det eventuelt fremtidige arbejde med festivalen. Dette synes ikke mindst at være en relevant fremgangsmåde i den aktuelle situation, hvor man med en større dansk kunsthøjsfest bevæger sig ind på et både stort og nyt terræn, og hvor der, hvis det besluttes at lade festivalen fortsætte, venter et stort arbejde med at præcisere form og indhold for begivenheden.

De generelle og åbent formulerede spørgsmål synes endvidere at opmuntre til spontanitet eller umiddelbarhed i besvarelsen, hvilket Kunststyrelsen har ønsket af den faglige eksterne evaluering. For yderligere at tilskynde til en vis spontanitet i evaluatorernes besvarelser var fristen for indlevering af rapporterne forholdsvis kort.

Den valgte analyseform med relativt åbent formulerede spørgsmål medførte indledningsvis nogen forvirring hos de tre faglige evaluatore. Blandingen af åbne hovedspørgsmål og mere styrende/retningsgivende underspørgsmål rejste nogen usikkerhed om evalueringsopgavens art og krav. Man kunne have afhjulpet evaluatorernes usikkerhed ved at indsnævre evalueringsområdet og stille mere præcist rettede spørgsmål. En indsnævring af evalueringsområdet ville omvendt have medført risiko for, at vigtige synspunkter for det videre udviklingsarbejde med festivalen ikke kom frem. Den indledende forvirring over de stillede spørgsmål synes ikke at afspejle sig i besvarelsene.

Evalueringsoplægget blev udleveret på engelsk til LB og på dansk til FJ og LG. Gennemgangen af oplægget på mødet den 8. november skete på engelsk. At gennemgangen af oplægget skete på et fremmedsprog kan medføre en vis forringelse i overførslen af information; i denne sammenhæng skønnes informationstab dog minimalt, hvis overhovedet eksisterende. En kvalitativ undersøgelsesform er generelt ikke udpræget sårbar over for eventuelle nuanceforskelle i forståelsen af de stillede spørgsmål.

Et forhold, der i evalueringskoordinatorens opfattelse øver negativ indflydelse på hele grundlaget for den faglige evaluering, bør afslutningsvis fremhæves.

Et af den faglige evalueringens hovedfokusområder er relationen mellem den afholdte U-TURN-festival og Kunstrådets oprindelige idé med en dansk samtidskunstfestival. Et vigtigt afsæt for evalueringen er derfor de af Kunstrådet formulerede formålsbestemmelser og succeskriterier for festivalen. Kunstrådets skriftlige materiale desangående udgør med andre ord en stor del af grundlaget for evalueringen heraf.

Det vil være en klar fordel for det eventuelt fortsatte arbejde med festivalen (og for Kunstrådets arbejde i det hele taget), at et sådant skriftligt projektmateriale bliver mere præcist, og at det bliver formuleret med henblik på at danne grundlag for efterfølgende evaluering. Materialet, der fremover bør tage klarere form af en egentlig projektbeskrivelse, er præget af en uklar blanding af kort- og langsigtede mål, af uklarhed mellem realistiske mål, forhåbninger og højtstræbende visioner. FJ, der som medlem af Kunstrådet 2003-2007 deltog i udarbejdelsen af dette materiale, oplyser, at dele af materialet også blev formuleret med henblik på 'at få en stemning i vejret' og 'at engagere folk omkring festivalen'. Det påpeges af evalueringskoordinatoren, at både realisme og visioner indlysende hører med i projektbeskrivelser, men at det vil være af afgørende betydning for helheden i Kunstrådets arbejde, at man i udarbejdelsen af projekter fremover nøje definerer kort- og langsigtede mål hver for sig og adskiller umiddelbart realiserbare mål fra visioner.

I den aktuelle evalueringssammenhæng medfører den foreliggende projektbeskrivelse, at det eksterne faglige evalueringshold har skullet være meget opmærksomme på ikke at lade U-TURN bedømme ud fra delvis upræcise/urealistiske formålsbestemmelser og succeskriterier. Dette uheldige forhold er diskuteret med evaluatorene, og man har forsøgt at tage højde herfor i udarbejdelsen af de stillede spørgsmål.

Sammenfatning af den eksterne faglige evaluering

Herunder følger en sammenfatning af de i evalueringsrapporterne udtrykte synspunkter. Overskrifterne med nummereringen 1-5 refererer til de spørgsmål, evaluatorene blev stillet i evalueringsoplægget ('Oplæg: Ekstern faglig evaluering af U-TURN – kvadriennale for samtidskunst', dateret 8. november 2008). Oplægget er vedlagt som bilag.

Det anbefales, at man læser evaluatorernes rapporter i deres fulde ordlyd. Disse rapporter er ligeledes vedlagt som bilag.

1. Generel vurdering

Generel vurdering af U-TURN. Herunder stillingtagen til det kvalitative niveau i U-TURNs program og til festivalens form med meta- og hovedudstilling.

De tre evaluatorene roser generelt indsatsen med festivalen, der vurderes som et kvalificeret bud på en omfattende og relevant udstilling af samtidskunst anno 2008. Programmets kunstneriske kvalitet vurderes gennemgående som godt. Hovedudstillingen på Carlsbergs nedlagte tappehal i Valby fremhæves som velfungerende og flot.

Som helhed betragtet roses projektet for at være ambitiøst, komplekst og stort tænkt. Projektet synes at være præget af grundig research og at være seriøst og yderst omhyggeligt udført og præsenteret. Kuratorerne fremhæves for deres engagement og store præstation.

En del kritikpunkter fremføres, men heraf henføres nogle til det faktum, at det er første gang, en festival af den form og af det format finder sted i Danmark. "Det har været et meget stort arbejde at bygge et så stort udstillingsarrangement op fra bunden rent organisatorisk [...], og U-TURN må bedømmes på den baggrund" (FJ, p. 1). At samarbejdet med Charlottenborg måtte opgives på et sent stadium, og at man derfor stod

uden institutionel ramme overhovedet vurderes af samtlige evaluatorene som værende meget vanskelige betingelser.

På forskellig vis kommenterer evaluatorene et moment af tilfældighed, der forekommer at præge festivalen på godt og ondt. Godt fordi kuratorerne har formået at arbejde smidigt over for uventede, men nødvendige kursændringer og evnet at gøre en dyd af festivalens (utilsigtede) processuelle og improviserende karakter; skidt fordi det synes at have medført en række uønskede resultater. Disse uønskede resultater viser sig navnlig i vægtningen mellem de danske og udenlandske repræsenterede kunstnere og i udstillingernes lokaliteter, *se herunder*.

Formen: relationen mellem metaudstilling og hovedudstilling

Festivalens form med et længerevarende optaksprogram til det intensive hovedprogram i efteråret 2008 vurderes samstemmende som en meget god idé. Metaudstillingens form bør imidlertid gennemgå visse justeringer. På baggrund af det relativt beskedne fremmøde vurderes metaprogrammet som appellerende til et (for) snævert publikum. ”Man skal nok gøre sig klart, om man med disse aktiviteter ønsker at række ud til et bredere publikum og inddrage disse som medejere af projektet, eller om man hovedsagelig vil fokusere på kunstfaglige og teoretiske diskussioner, som projektet afføder blandt en i forvejen velorienteret kreds” (LG, p. 4).

Årsagen til det beskedne fremmøde til metaudstillingens arrangementer er muligvis også, at U-TURNs formidlingsafdeling ikke på det tidspunkt var helt etableret (FJ, p. 1).

Der stilles forslag om eventuelt at lade andre tage sig af optaksprogrammet; eksempelvis de kunstteoretiske læresteder, såsom et af universiteterne, hvor det kan gavne stedernes forskningsprofil i bytte for administrativ støtte (LB, p. 1).

Det kommenteres, at U-TURN undervejs i metaprogrammet gjorde meningsfuld brug af bl.a. Kunstrådets DIVA residency-ordning, hvor nogle af udstillingens bedste værker blev produceret (FJ, p. 1).

Udstillingens temaer

Som kuratorisk greb om det omfattende udstillingsprogram opererer U-TURN med en række temaer i udstillingen. Kvaliteten i og relevansen af dette greb vurderes forskelligt i evalueringsrapporterne.

Udstillingerne var ikke synligt kategoriseret efter disse temaer. Temaerne opleves derfor af en af evaluaterne som en behagelig, ikke-styrende klangbund for værkerne, hvor en didaktisk tour de force undgås. Det fremhæves positivt, at der derved gives plads til den besøgendes egen oplevelse af værkerne (LG, p. 1). En anden evaluator kommenterer den visuelt interessante iscenesættelse på hovedudstillingen, men savner tydelighed og mening i formidlingen af temaerne. Udstillingen vurderes her ikke som tematisk logisk eller pædagogisk god (FJ, p. 3f).

Med udstillingens temaer og festivalens titel lægger kuratorerne specifikt op til at ville påvirke ikke bare den danske kunstscene, men også politik og moral i samfundet (jf. kuratorernes forord i udstillingskataloget). Man vil foretage kursændring, udvide snævre horisonter og åbne op mod udlandet i mere end en forstand. LB problematiserer generelt eksplicit kunstteoretiske/moralske/politiske positioner i udstillingssammenhænge (LB, p. 2) og oplever denne overordnede synsvinkel som udtryk for moralisme (LB, p. 3). Festivalens akse Østeuropa/Danmark finder han irrelevant og underlig [curious] (LB, p. 1 og 4). FJ kommenterer, at den danske kunstscene allerede er i klar dialog med udlandet og finder derfor den overordnede synsvinkel upræcis. Desuden finder han ikke temaernes indbyrdes sammenhæng og deres sammenhæng med U-TURNs moralske ambitioner indlysende. Temaet Det Ny Europa vurderes dog som både praktisk og teoretisk meningsgivende (FJ, p. 3). For LG virker temaerne om kultur/identitet og kulturmøder relevante (LG, p. 2).

Værker

Festivalen roses overordnet for at favne både bredt og smalt appellerende kunst. Det store antal nyproducerede værker fremhæves positivt (FJ, p. 4). To evaluater roser et generelt højt kvalitativt niveau. Én rapport fremhæver de østeuropæiske kunstnere som et nyt og interessant bekendtskab for et dansk publikum (LG, p. 2).

LB er uenig i udvælgelsen af værker med politisk/teoretisk sigte og finder værkernes kunstneriske kvalitet svingende med fremragende værker blandt mange andenrangsværker (LB, p. 2 og 3). Jesper Just fremhæves som en 'shining star' og udstillingen i Kunsthallen Nikolaj som fremragende; hovedudstillingen i Valby som meget god og installationen i bryggerihaven som en skuffelse (LB, p. 1).

Vægtningen danske/udenlandske kunstnere

Balancen i antallet af repræsenterede danske og udenlandske kunstnere vurderes samstemmende som markant skæv og som yderst uheldig. "National protektionisme fungerer ikke på [...] en international præsentation" (LG, p. 2). Ubalancen virkede stik imod de intentioner om åbenhed, U-TURN-programmet lagde op til. En sådan ubalance kan være meget skadelig på længere sigt, eftersom troværdighed i internationale kunstneres øjne er en af de vigtigste betingelser for succes overhovedet (LB, p. 1). "My view would be that the Arts Council should support all art activity within Denmark whether this is by Danish artists or visiting artists. This is the way to cement relations between the Danish and the international art scene, and the method increasingly followed in all European countries" (LB, p. 4).

U-TURN bærer ikke ansvaret herfor alene, idet Kunstrådet var med til at rådgive kuratorerne om at øge antallet af repræsenterede danske kunstnere på festivalen (FJ, p. 5).

Udstillingssteder

Festivalens struktur med de mange udstillingsplatforme i København, resten af Danmark og i udlandet omtales som omfattende, kompleks, ambitiøs og stort tænkt.

Den interregionale/internationale del af strukturen opleves som lidt ubegrundet og 'løstsvævende' og som udtryk for festivalens førortalt tilfældighedspræg (LG, p. 3).

Det foreslås at samle aktiviteterne mere næste gang (FJ, p. 2).

Den del af strukturen, der foldede sig ud i København, vurderes som alt i alt velfungerende, situationen med Charlottenborg taget i betragtning. Samstemmende beklages Charlottenborgs exit af festivalen, idet denne exit havde en række indlysende negative konsekvenser.

Ud over at have konsekvenser for festivalens synlighed (*se afsnittet om synlighed herunder*) medførte hovedudstillingens placering i Valby frem for på Kongens Nytorv en skæv balance i hele udstillingsgeografien i byen. Ikke mindst viste ubalancen sig i forhold til soloudstillingen af Jesper Just i Kunsthallen Nikolaj. Dialogen med denne udstillingssatellit havde været markant bedre med hovedudstillingen placeret på Charlottenborg.

LB pointerer omvendt, at Charlottenborg, alternativt Kunstforeningen Gl. Strand eller lignende steder, havde været mindre passende for den kunst, der blev vist på hovedudstillingen (LB, p. 2). LB finder, at omgivelserne i Carlsbergs tappehal overordnet set støttede kunsten fint, og at der blev gjort overordentlig god brug af stedets muligheder (LB, p. 3f).

En soloudstilling i Kunsthallen Nikolaj vurderes som en frisk og lovende idé, der i realiteten imidlertid ikke fungerede optimalt (FJ, p. 5).

De mindre satellitprojekter i det københavnske byrum vurderes blandet.

Projekterne i byrummet var oprindeligt tænkt mere omfattende, men måtte begrænses, da Københavns Kommune ikke engagerede sig økonomisk i festivalen i det forventede omfang (FJ, p. 2).

LG anser disse projekter som en væsentlig force ved U-TURN (LG, p. 4. *LGs synspunkter desangående vil blive behandlet mere indgående i afsnittet om synlighed og formidling herunder*).

LB nåede ikke at se nogle af disse aktiviteter, men stiller sig tvivlende over for deres succesmuligheder. Værker, der skal klare sig i byens store skala, skal ofte enten være meget store eller have lov at stå længe (LB, p. 1).

2. Synlighed

Vurdering af festivalens synlighed. Herunder en vurdering af om festivalen formidler sig til et bredere publikum.

At hovedudstillingen måtte flyttes fra Charlottenborg til Valby gik naturligt nok ud over festivalens synlighed i byen. Det vurderes samstemmende, at festivalens

gennemslagskraft ville have været stærkere med en placering på Kongens Nytorv. Det er ”nemmere at opnå synlighed på et sted, hvor folk kigger hen i forvejen, frem for på et fuldstændig ukendt sted” (LG, p. 3). Hertil kommer at udstillingshallen på Carlsberg var ”umanerlig besværlig at finde” (LG, p. 4): ”Med andre ord, U-TURNS hjerte, nemlig hovedudstillingen, var forlagt til et sted, som formentlig kun de særligt interesserede ville finde frem til” (LG, p. 4).

Medejerskabet, brugerinddragelsen og henvendelsen til det potentielt interesserede lægmandspublikum lykkedes som nævnt ikke så godt som ventet. Besøgstal understreger dette (LG, p. 4). Der skulle ”nok være lagt en meget klarere og bevidst strategi for outreach og inddragelse, end det var tilfældet – igen ikke mindst på grund af den afsides placering” (LG, p. 4). Hovedudstillingens placering i kombination med valget af temaer vil ifølge en af vurderingerne aldrig kunne tiltrække et bredt publikum (LB, p. 3). Potentialet til at tiltrække et bredere publikum vurderes dog utvivlsomt at være tilstede (LG, p. 5).

Udstillingen i Kunsthallen Nikolaj og Olafur Eliassons byggeprojekt med LEGO-klodser på Rådhuspladsen tiltrak et stort antal besøgende, hvilket bl.a. tilskrives disse projekters centrale placering (LG, p. 4). Generelt kompenserede de projekter, der fandt sted i byrummet, i nogen grad for hovedudstillingens manglende synlighed. Her lykkedes formidlingen af samtidskunsten til et bredere publikum fint.

FJ roser den store satsning i debat- og formidlingsdelen (*den kunstteoretiske/debatorienterede del af U-TURNS program behandles i afsnittet herunder*). Formidlingsprogrammet med guidede ture på udstillingerne og i byrummet fremhæves som tilsyneladende velfungerende. Forsøget med at kombinere udstilling af samtidskunst med debatfora og formidling til et bredere publikum ”har med U-TURN (måske for første gang nogensinde) fungeret optimalt”. Man har ”ved at diskutere i øjenhøjde med det fremmødte publikum [...] og ved at gøre formidlingen til en synlig del af U-TURNS ’brugerflade’ taget et væsentligt skridt i retning af at gøre samtidskunsten mere tilgængelig for et almindeligt publikum” (FJ, p. 5).

LB finder derimod generelt det skriftlige materiale og dele af udstillingen for pædagogisk/didaktisk og finder det umuligt at skabe bredere gennemslagskraft for en festival med en moralsk/pædagogisk tilgang.

Det kommenteres videre, at typografien og grafikken i festivalens PR-materiale og i det hele taget U-TURNs 'brand' tilsvarende signalerer et pædagogisk og moraliserende show (LB, p. 2 og 3). Grafikken signalerer en festival, der "had nothing to do with having fun, was not 'welcoming' and not 'accessible'" (LB, p. 3). Festivalen og dens marketing "do not respond to the idea of 'differentiated communication of contemporary art to different groups in society'" (LB, p. 3).

3. Betydning for den danske kunstscene

Overvejelser over festivalens betydning for den danske kunstscene og dens diskussion af nutidskunsten.

Det vurderes samstemmende, at festivalen har styrket den danske kunstscene. Trods måske urealistisk store forventninger til festivalen vurderes den at have medvirket til en generel oprustning på den internationalt orienterede del af den danske samtidskunstscene (LG, p. 5). Alene det at en kvalificeret og stort tænkt udstilling af samtidskunst fandt sted vil bidrage positivt. U-TURN menes at ville blive en referenceramme for den danske kunstdebat i flere år fremover, både for dens fortrin og mangler.

Mennesker og ikke organisationer er kunstscenens primære byggesten, og den store indsats med festivalen vil i betydelig grad have styrket de mange involverede (LB, p. 3).

En mærkbar styrkelse af den danske kunstscene vil begribeligvis kræve en fortsat indsats for samtidskunsten fremover. Med U-TURN er der "lagt mange frø i jorden i kraft af møderne med nye kunstnere og værker, glimrende refleksioner i tekster og formidling, og ikke mindst i oplevelsen af at sådan noget er altså muligt i Danmark" (LG, p. 5).

4. Betydning for relation mellem den danske og internationale kunstscene

Overvejelser over festivalens betydning for relationen mellem den danske og den internationale kunstscene.

Evaluatoerne finder det generelt vanskeligt at vurdere, hvorvidt relationen mellem den danske og den udenlandske kunstscene er styrket i betydelig grad. Der menes dog under alle omstændigheder at være taget et skridt i den rigtige retning.

Det vil for en eventuelt gentagen festivalbegivenhed være vigtigt at skabe et særegent 'brand', der adskiller den danske festival fra lignende udenlandske begivenheder. Af brugbare ingredienser fra U-TURN i et sådant 'brand' nævnes eksempelvis metaudstillingen som et opvarmningsprogram og en soloudstilling som balance til hovedudstillingen (FJ, p. 6).

Udlandets interesse for U-TURN vurderes som beskeden, hvilket ikke overrasker evaluatoerne. Den udenlandske 'opmærksomhed' bemærker oftest kun de mest veletablerede shows eller shows med mange penge involveret (LB, p. 4; LG, p. 5). For andre end veletablerede institutioner er det ofte et valg, om man vil satse på international eksponering eller bruge kræfterne på en lokal indsats (LG, p. 5). At man ikke opnår stor international opmærksomhed er ikke nødvendigvis udtryk for fiasko.

5. Fremtidigt potentiale

Anbefaling af om festivalen og dens idémæssige grundlag er af en kvalitet og rummer tilstrækkeligt potentiale til, at initiativet bør fortsætte.

Det anbefales samstemmende at lade initiativet med festivalen fortsætte. Festivalen vurderes at kunne have en spændende fremtid. Forude venter i så fald et fokuseret arbejde med at finde en struktur for en gentagen kunsthøjsfest: man må blive mere sikker på, hvad man vil have og ikke forvente det umulige (FJ, p. 7; LG, p. 6). Om end holdet bag U-TURN opnåede meget ved deres processuelle tilgang, er det nødvendigt at "anlægge nogle mere strategiske og langsigtede perspektiver, hvis man vil nå blot nogle af de mål og forventninger, som det oprindelige kommissorium lagde op til" (LG, p. 6).

Det anbefales, at U-TURN betragtes som et pilotprojekt, snarere end som model for fremtidige festivals (LB, p. 5).

Det anbefales endvidere, at der ved kommende festivals arbejdes på at etablere et samarbejde mellem forskellige kunstorganisationer/-institutioner. En fælles indsats vil være af altafgørende betydning for en større festivalbegivenhed (LB, p. 5).

Evaluatorene vurderer alle, at der bør oprettes et lille, fast sekretariat, der samler alle praktiske kompetencer (og kun praktiske/økonomiske kompetencer – der ønskes ikke en ny institution!) Eftersom både arrangører og Kunstråd formentlig udskiftes mellem festivals, vil det være af stor betydning med en sådan fast 'kompetencebank'. Det vil give organisatorisk stabilitet. Et fast sekretariat ville endvidere kunne arbejde på at lægge den nødvendige finansielle sikkerhed på plads fra festivalens start.

Som en anden mulighed for sekretariatet foreslår FJ at lægge det ind under en institution som Overgaden eller Charlottenborg (FJ, p. 7).

Kunstrådet bør forblive "a policy / strategic funding authority" (LB, p. 5).

Frem for at sende kurateringen af kommende festivals i åbent udbud vurderes det, at man bør invitere udvalgte institutioner/kuratorer (FJ, p. 7; LG, p. 7).

Et interval på 4 år mellem festivals vurderes forskelligt. Til forsvar for kvadriennaleformen nævnes den gode tid til kunstfaglig research og strategiudvikling (FJ, p. 7; LG, p. 6). Ulempen ved 4 års intervallet er risikoen for, at erfaringer går tabt, hvilket ville afhjælpes af et fast sekretariat. I LBs vurdering er et interval på 4 år derimod for lang tid. Det tager tid (10-15 år?) og kræver synlighed at bygge et stærkt brand op (LB, p. 5). 4 år er længe for folk at huske – særligt i København, hvor så mange andre kulturelle arrangementer finder sted. Det i Kunstrådets kommissorium formulerede håb om "at en festival med et interval på 4 år skaber en kontinuitet i diskussionen af nutidskunsten, foruden at velgennemarbejdede koncepter sikres" vurderes som urealistisk (LB, p. 3).

For at sikre fremtidige kuratorer tilstrækkelig tid og ro til at fokusere på festivalens faglige indhold bør man tage dens økonomiske strategi op til fornyet overvejelse (FJ, p. 6). Det vurderes, at U-TURN har skullet bruge alt for mange ressourcer på ekstern finansiering.

Det anbefales afslutningsvis i en af rapporterne at give en eventuelt fremtidig festival et simpelt operationelt navn à la Copenhagen Quadriennial, Copenhagen Quadro el. lign. og overlade mere særegne eller spektakulære navne til enkeltstående begivenheder.

Anbefalinger baseret på evalueringen

Det er evaluatorernes samlede vurdering, at der er et stærkt grundlag for at lade festivalen fortsætte. Set fra en kunstfaglig synsvinkel vurderes festivalen at have et lovende potentiale og således at kunne have en perspektivrig fremtid. Det vurderes endvidere, at festivalen med en målrettet indsats har potentiale til at skabe et engageret publikum af en bredere sammensætning.

Megen af den af evaluatorernes anførte kritik tilgives festivalen, fordi det er første gang, den afholdes. Det vil indlysende tage lang tid at bygge den nødvendige erfaring vedrørende så store kunstprojekter op. Det anbefales imidlertid, at der i den kommende tid arbejdes indgående med at reformulere og klargøre projektets teoretiske grundlag (målsætning, visioner mv.), klart definere dens 'brand' samt at tage hele festivalens organisation op til revision.

Vedrørende festivalens organisation anbefales det at oprette et lille fast sekretariat. Et fast sekretariat ville give festivalen en organisatorisk sammenhængskraft og sikkerhed, som den ikke synes at have i nær nødvendigt omfang på nuværende tidspunkt. Den praktiske erfaringskontinuitet, en fast tilknyttet medarbejdergruppe ville sikre, vil være af afgørende betydning for festivalens kvalitet og gennemslagskraft fremover.

Også hyppigheden af en festival bør gøres til genstand for grundige overvejelser.

På vegne af evaluatorerne ønskes Kunstrådet al god vind i det fremtidige arbejde med en samtidskunstfestival i Danmark,

Line Marschner

evalueringskoordinator

Bilag

**Oplæg: Ekstern faglig evaluering af U-TURN – kvadriennale for samtidskunst,
dateret 8. november 2008**

Evalueringsrapport af Frans Jacobi

Evalueringsrapport af Lars Grambye

Evalueringsrapport af Lewis Biggs

Kort sammenfatning af den eksterne faglige evaluering